

Sygn. akt III AUa 669/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Krystyna Smaga
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Marcjanna Górską (spr.)
Protokolant: Anna Szymanek-Leziak	

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2014 r. w Lublinie

sprawy M. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o odsetki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 29 maja 2014 r. sygn. akt VI U 142/14

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że datę początkową prawa do wypłaty odsetek ustala na dzień 14 kwietnia 2012 roku;

II. oddala apelację w pozostałej części.

Sygn. akt III AUa 669/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 grudnia 2013 roku Zakład (...) Oddział w R. odmówił M. B. prawa do wypłaty odsetek za okres od 1 lutego 2012 roku do 19 października 2013 roku, przyznał odsetki za okres od 20 października 2013 roku do 24 października 2013 roku.

W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. W przedmiotowej sprawie orzeczenie organu odwoławczego wpłynęło do Oddziału ZUS w R. w dniu 4 września 2013 roku, wyrok zaś uprawomocnił się w dniu

19 października 2013 roku, tym samym odsetki należały się jedynie za okres od 20 października 2013 roku do 24 października 2013 roku, tj. do dnia wypłaty wyrównania świadczenia (dowód: decyzja ZUS z dnia 12 grudnia 2013 roku nr (...) – k. 82 akt ZUS).

W odwołaniu od tej decyzji M. B. domagał się jej zmiany i ustalenia prawa do odsetek od dnia 1 lutego 2012 roku wskazując, że decyzja jest bezpodstawna i rażąco narusza prawo.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2014 roku Sąd Okręgowy w Radomiu zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił M. B. prawo do wypłaty odsetek od dnia 27 marca 2012 roku do dnia wypłaty z tytułu opóźnienia w wypłacie prawa do renty ustalonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 24 lipca 2013 roku w sprawie VI U 641/12 i oddalił odwołanie w pozostałej części.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawca M. B., urodzony (...), w dniu 9 lutego 2012 roku złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Lekarz orzecznik orzeczeniem z dnia 23 lutego 2012 roku uznał M. B. za częściowo niezdolnego do pracy do 31 grudnia 2013 roku, określając datę powstania tej niezdolności na 21 grudnia 2011 roku. W dniu 2 marca 2012 roku M. B. złożył sprzeciw od powyższego orzeczenia w związku z czym stan jego zdrowia oceniała komisja lekarska, która orzeczeniem z dnia 15 marca 2012 roku ustaliła, że wnioskodawca jest trwale częściowo niezdolny do pracy, przyjmując datę powstania tej niezdolności na dzień 21 marca 2006 roku.

Decyzją z dnia 26 marca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy prawa do renty z uwagi na fakt, iż niezdolność do pracy powstała później niż w ciągu 18 miesięcy od zaprzestania pobierania zasiłku dla bezrobotnych tj. po 21 maja 2004 roku. Ostatnie ubezpieczenie ustało zaś z dniem 22 listopada 2002 roku. Ubezpieczony odwołał się do wymienionej decyzji. W toku postępowania sądowego (sygn. akt VI U 641/12) Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych i uwzględniając ich treść wyrokiem z dnia 24 lipca 2013 roku zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 26 marca 2012 roku w ten sposób, że przyznał M. B. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy poczynając od 1 lutego 2012 roku na stałe. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 19 września 2013 roku.

W wykonaniu powyższego wyroku decyzją z dnia 18 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał M. B. rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 1 lutego 2012 roku, określając należność za okres od 1 lutego 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku na kwotę 28 499,06 złotych, po odliczeniu zaliczki na podatek i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Świadczenie z tej decyzji zostało wypłacone w dniu 24 października 2013 roku.

W dniu 14 listopada 2013 roku M. B. złożył wniosek o wypłatę odsetek od 1 lutego 2012 roku. Rozpoznając przedmiotowy wniosek organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Oceniając ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy podniósł, że wyrażone przez ubezpieczonego w odwołaniu żądanie przyznania odsetek jest oparte na treści art. 85 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442 ze zm.), który to stanowi, że jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest zobowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych przewidzianych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to jednak przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Kwestię odsetek, jak zauważył Sąd pierwszej instancji, reguluje również rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999 roku, nr 12, poz. 104). Według § 2 ust. 1 tego rozporządzenia odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do

świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń – do dnia wypłaty świadczeń.

Sąd wskazał, że z uwagi na fakt, iż żądanie wypłaty odsetek wynikało z faktu opóźnienia w ustaleniu i wypłacie wnioskodawcy prawa do renty, dla oceny czy zostały zachowane terminy przyznania i wypłaty tego świadczenia, należało odwołać się do art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2007 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1140 ze zm.), który stanowi, że organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Zgodnie z ust. 2 tego przepisu, jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1. Ponadto art. 118 ust. 1a wyżej powołanej ustawy stanowi, że w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. Odwołując się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 roku w sprawie P 11/07 (OTK-A 2007/8/97) Sąd Okręgowy stwierdził, że z treści art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wnika że w sytuacji, gdy wyjaśnienie okoliczności warunkujących nabycie prawa do świadczenia następuje dopiero w postępowaniu sądowym, wyłączenie odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w jego przyznaniu ma miejsce wtedy, gdy mimo podjęcia – w ramach posiadanych kompetencji i nałożonych obowiązków – wszystkich niezbędnych czynności, organ nie dysponował materiałem dowodowym pozwalającym na dokonanie ustaleń faktycznych umożliwiających wydanie decyzji zgodnej z treścią wniosku ubezpieczonego.

Sytuacja taka, zdaniem Sądu, nie miała miejsca w przedmiotowej sprawie. Organ rentowy dysponował odpowiednim materiałem dowodowym. Mianowicie w celu ustalenia czy M. B. jest niezdolny do pracy, okresowo czy częściowo i ewentualnie do jakiej daty, skierował go na badanie przez lekarza orzecznika ZUS. W następstwie sprzeciwu wnioskodawcy od orzeczenia takiego lekarza, poddano go badaniu przez komisję lekarską ZUS, która w dniu 15 marca 2012 roku wydała orzeczenie. Organ rentowy na podstawie tego orzeczenia w dniu 26 marca 2012 roku wydał decyzję. Sąd Okręgowy w toku postępowania w sprawie VI U 641/12, zainicjowanej odwołaniem M. B., dopuścił dowód z opinii biegłych z zakresu schorzeń, na jakie leczy się wnioskodawca –

w sprawie tej zostały powołane dwa zespoły biegłych składających się z lekarza kardiologa i chirurga naczyń, które po przebadaniu skarżącego oraz zapoznaniu się z zebraną dokumentacją medyczną zgodnie orzekły, iż wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy od grudnia 2011 roku - na tej podstawie Sąd wydał wyrok zmieniający decyzję z dnia 26 marca 2012 roku. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że decyzja organu rentowego oparta była na niewłaściwie ocenionym stanie zdrowia wnioskodawcy przez lekarzy ZUS, za co organ rentowy ponosi odpowiedzialność. Skoro decyzja została wydana w dniu 26 marca 2012 roku, organ rentowy pozostawał w opóźnieniu z zapłatą świadczenia od dnia następnego, czyli od 27 marca 2012 roku do dnia wypłaty świadczenia, czyli do 24 października 2013 roku.

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ §2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w punkcie I wyroku w ten sposób, że przyznał M. B. prawo do wypłaty odsetek od 27 marca 2012 roku do dnia wypłaty z tytułu opóźnienia w wypłacie prawa do renty ustalonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 24 lipca 2013 roku w sprawie VI U 641/12, a na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc w punkcie II wyroku oddalił odwołanie w części dotyczącej wypłaty odsetek za okres od 1 lutego 2012 roku do 26 marca 2013 roku, uznając w tej części decyzję organu rentowego za zasadną.

Apelację od tego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.. Zaskarżając wyrok w pkt. I w części dotyczącej daty początkowej przyznania prawa do odsetek zarzucił mu naruszenie prawa materialnego, t.j. art. 118 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440) poprzez przyznanie prawa do wypłaty odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie prawa do renty ustalonej wyrokiem Sądu z dnia 24 lipca 2013 roku w sprawie VI U 641/12 od błędnej daty, t.j. od dnia 27 marca 2012 roku w sytuacji, gdy ostatnią okolicznością w sprawie jest orzeczenie komisji lekarskiej ZUS wydane w dniu 15 marca 2012 roku.

Wskazując na powyższy zarzut apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie prawa do wypłaty odsetek od dnia 17 kwietnia 2012 roku.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podniósł, że Sąd Okręgowy błędnie zinterpretował przepis art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyjmując, że skoro decyzja została wydana w dniu 26 marca 2012 roku, to organ rentowy pozostawał w opóźnieniu z zapłatą świadczenia od dnia następnego, czyli od 27 marca 2012 roku do dnia wypłaty świadczenia. Sąd nie wziął pod uwagę ostatniej okoliczności w sprawie, którą było wydane przez komisję lekarską orzeczenie w dniu 15 marca 2012 roku. W rezultacie 30 dniowy termin do wydania decyzji upłynął z dniem 14 kwietnia 2013 roku (sobota). Mając jednakże na uwadze przepis art. 57 § 5 k.p.a., odsetki są należne od 17 kwietnia 2012 roku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja podlega częściowemu uwzględnieniu albowiem, co do zasady, usprawiedliwiony jest, podniesiony w niej zarzut naruszenia prawa materialnego.

Słusznie organ rentowy podnosi, iż ustalenie początkowej daty prawa do wypłaty odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie renty, do której prawo ustalone zostało wyrokiem Sądu z dnia 24 lipca 2013 roku w sprawie VI U 641/12, nastąpiło z naruszeniem art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i na ygodyc si natomiast y apelantem, rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst. jednolity: Dz.U. z 2013 roku, poz. 1440 ze zm.).

Stosownie do treści tego przepisu, Zakład wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Z kolei w myśl art. 118 ust. 1a, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy jest niewątpliwe, że decyzja odmawiająca prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, zmieniona wspomnianym wyżej wyrokiem Sądu Okręgowego, wydana została w dniu 26 marca 2012 roku.

Zasadnicze zatem znaczenie dla określenia daty początkowej prawa do odsetek posiadało ustalenie daty wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w rozumieniu cytowanego wyżej art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W obowiązującym stanie prawnym w postępowaniu przed organem rentowym ustalenie w zakresie istnienia u ubezpieczonego niezdolności do pracy może być dokonane wyłącznie na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono zarzutu wadliwości, albo na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej (art. 14 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Przedmiotowe orzeczenie stanowi podstawę do wydania przez organ rentowy decyzji w sprawie świadczenia, do którego prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji (art. 14 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach).

W konsekwencji data wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika bądź tej przez komisję lekarską jest wyjaśnieniem ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o jakiej mowa w art. 118 ust. 1 ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2010 roku, III UK20/10 – LEX nr 694242).

Odnosząc powyższe uwagi do okoliczności faktycznych sprawy stwierdzić należy, iż zasadnie apelujący wywodzi, że w sytuacji, gdy orzeczenie komisji lekarskiej będące podstawą wydania decyzji odmawiającej ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wydane zostało w dniu 15 marca 2012 roku, to od tej daty rozpoczął bieg 30 dniowy termin do wydania decyzji i upływał w dniu 14 marca 2012 roku

Nie można natomiast zgodzić się ze skarżącym, że termin ten ulega przesunięciu do dnia 17 marca 2012 roku, stosownie do treści art. 57 § 4 k.p.a. Wymieniony przepis stanowi, że jeżeli koniec terminu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy następny dzień powszedni.

Jak zatem wynika z jego treści, warunkiem przesunięcia terminu jest aby jego koniec przypadał na dzień ustawowo wolny od pracy. Tymczasem, 14 marca 2012 roku była sobota, która jak wynika z ustawy z dnia 18 stycznia 1951 roku o dniach wolnych od pracy (Dz.U. Nr 4, poz. 28 ze zm.), nie jest dniem wolnym od pracy.

Dlatego przyjąć należało, że organ rentowy pozostawał w opóźnieniu w ustaleniu prawa do świadczenia od wyżej wskazanej daty.

Mając powyższe na uwadze i z mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.